

ТИТОВОТО ДЕЛО ВЕЧНО КЕ ЖИВЕЕ

На 4. мај 1980. година Југославија беше завиткана во црно. На овој ден од Љубљана болно одекна веста дека во 15,05 часот престана да чука благородното срце на претседателот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и претседател на Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, претседател на Сојузот на Комунистите на Југославија, маршалот на Југославија и врховен командант на оружените сили на Социјалистичка Федеративна Република Југославија Јосип Броз Тито. На овој ден великанот на сите времиња на нашите народи и народности ја заврши својата последна и тешка битка, битка со подмолните болести, кои во почетокот на годинава фронтално го нападнаа неговиот жилав организам и херојски дух, кој повеќе од осум децении триумфално извојва многу битки за доброто на југословенските народи и народности и сите мирољубиви луѓе во светот.

Јосип Броз Тито, со својата пожртвувана борба, во која согоруваше до последните секунди од својот живот, ни даде уште еден светол пример како треба истрајно да се бориме за триумф на делото на Партијата, работничката класа, самоуправниот социјализам, неврзаноста и мирот.

Непроценлива е во овој миг вистинската големина на Титовото дело. Неа конечно ќе ја прикаже историјата. Но, уште сега е јасно и неспорно дека нашиот претседател Тито израсна во генијална фигура на марксистички теоретичар, политичар, војсководец, државник и светски лидер, кој заора длабоки, широки и долги бразди врз тлото на светската цивилизација, кои отворија остварлива визија на похуман, побогат и посреќен живот за сите луѓе на Земјата.

Денес ние можеме да се гордееме што го имавме и што живееме во негово време. Истовремено, да се потсетиме на светлиот лик на саканиот и почитуван претседател Тито, кој во изминатите скоро девет децении постојано се доградуваше и израсна во непроценлива сила која инспирира, охрабрува и поттикнува на подвизи и на големи благородни дела.

Титовото епохално дело е херојско и историско, зашто Тој беше на чело на најсудбоносните битки што во последните пет децении ги водеа за своето социјално и национално ослободување сите наши народи и народности, кои под негово раководство во овие пет бурни децении остварија херојски и историски дела, какви што има малку во историјата.

Во сите пресудни мигови и големи историски искушенија, Тито покажуваше принципиелност, постојаност, решителност и смелост на мислител и револуционер, способност на работнички и народен трибун и мудрост и далекувидност на голем државник.

За Тито работниот човек беше и остана главна творечка сила, главен објект на социјализмот. Таквиот негов став се сублимира во едноставната, но длабока програмска определба дека човекот претставува најголема вредност. Затоа тој борбата за социјализам постојано ја сфаќаше како напредна борба за подобар живот и лична среќа на човекот. Затоа е неразделен Титовиот историски и револуционерен пат од патот што го измина во ова историско време нашата работничка класа, нашата социјалистичка револуција и историјата на сите наши народи и народности. Неговата непроценлива револуционерна акција ги изразуваше најпрогресивните стремежи што тлееја во нив. Тито ја откри и ја реализира нивната историска волја за слобода, за братство и единство, за национална рамноправност, за нивната самостојност и независност, за нивен заеднички живот.

Со другарот Тито се здобивме со самоуправувачко искуство од три децении. Нашата практика покажа дека социјалистичкото самоуправување ги поттикна процесите на укинување на сите облици на класно движење, ослободување на трудот и целосна афирмација на човековата личност. Тоа го поттикна творештвото и иницијативата на народот и овозможи брз општествено-економски и културен развој на нашата заедница, го забрза ширењето на социјалистичката демократија и надминувањето на бирократско-егатистичките односи во сите области на општествениот живот. Социјалистичкото самоуправување стана незаменлива придобивка на нашата работничка класа, нашите народи и народности, основа на натамошната изградба на социјалистичкото општество.

Работничкото и општественото самоуправување ја прероди нашата земја и ги откри автохтоните цивилизациски основи на социјализмот. Во социјалистичка Југославија, за првпат во историјата на човековото општество, во непосредна практика се остваруваат визиите на најпрогресивните умови и стремежите на човекот, како слободен и интегрален творечки субјект, сè повеќе да станува господар на својата судбина, да одлучува суверено за средствата, условите и резултатите на својот труд.

Непосредното самоуправно одлучување на работните луѓе и граѓаните, делегатскиот систем и самоуправното спогодува-

ње и општественото договарање станаа трајна придобивка на нашата револуција, еден од фундаменталните белези на Титовата епоха.

Титовата иницијатива покрената на Осмиот конгрес на Сојузот на синдикатите на Југославија за воведување колективна работа, одговорност и раководење имаше за цел да се избегне акумулирање на функциите, со што се обезбедува постојано обновување, подмладување и освежување на кадровскиот состав. Овој начин на работа сè повеќе се оживотворува и овозможува се успешно да се остварува историската задача на нашата работничка класа и работните луѓе во целост да ги преземат во свои раце сите работи во општеството.

Системот на социјалистичкото самоуправање, заедно со крупни столбови на севкупното наше социјалистичко општество, водечката улога на Сојузот на комунистите, претставува два најна неговата економска и политичка стабилност, на неговиот историски просперитет. Тие се револуционерни двигатели на севкупниот наш материјален, социјален и културен развој.

Тито во сите етапи на нашата социјалистичка револуција ја изрази историската одговорност на Комунистичката партија на Југославија, на Сојузот на комунистите на Југославија, за вистинските патишта, сили и средства во борбата за изградба на општеството на слободно здружениот труд, во оживотворувањето на Марковата визија за комунистичко општество.

Од далекусежно историско значење е придонесот на Тито во теоријата и практиката за националното прашање и за односите меѓу народите. Тито стана симбол на марксистичко-ленинстичката концепција на правилното решавање на националното прашање во современата историја на социјализмот.

Тито секогаш настојуваше националната рамноправност на нашите народи и народности постојано да се развива и збогатува. За него националните односи се неделиви од развојот на социјалистичкото самоуправање. Тито секогаш укажуваше на потребата од постојано продлабочување на националната слобода, сувереност и рамноправност на народите и народностите на Југославија. Титовата борба за решавањето на националното прашање се вгради како траен придонес на марксистичката наука во однос на националното прашање.

Во херојските години на Народноослободителната борба и во севкупниот тринаесетгодишен континуитет на мирната изградба на нашето социјалистичко самоуправно општество, Титовата концепција за национална слобода и рамноправност беше и остана траен гарант за цврстината и стабилноста на нашата самоуправна социјалистичка заедница.

Под водство на Тито македонскиот народ, рамо до рамо со сите братски народи и народности на Југославија и со крвта на своите храбри синови, ја извојува својата слобода, ја извојува правото самиот да биде господар на својата судбина и ги реали-

зира вековните стремежи на македонскиот народ за национална и социјална слобода.

Затоа, во срцето и во мислите на секој Македонец, името и делото на Тито засекогаш ќе останат симбол на дефинитивното остварување на вековните стремежи и идеали на македонскиот народ, симбол на националната и социјалната слобода и рамноправност, на трајна поврзаност со другите братски народи и народности на југословенската самоуправна социјалистичка заедница.

Тито е творец на концепцијата на општествената одбрана на нашата почва, а тоа значи активно ангажирање на обете компоненти на оружените сили на СФРЈ — ЈНА и ТО — работните луѓе и народите во војната, и тоа, нивно ангажирање во најразновидни видови и облици, при што оружената борба е определувачки основен вид на тоа ангажирање.

Така, и во својот реферат на XI конгрес на СКЈ, Тито, меѓу другото, рече дека силата на Југославија е и во општонародната одбрана, чија ударна моќ ја сочинува Југословенската народна армија, во која на единствен начин се проникнуваат идејно-моралната цврстина, борбената способност и современата опременост.

Надворешната политика што ја креираше Тито е составен дел на најнапредните политички определувања во современиот свет. Тито никогаш не потклекнуваше пред притисоците на кое било меѓународно општество, засновано врз правото на појакоти.

Епохален е Титовиот придонес во формирањето и афирмирањето на политиката на неврзување, која стана фактор од светско историско значење. Таа во себе го вклучува неотуѓивото право на народите за слобода и независност, за мир и мирољубива соработка, за општествен прогрес и рамноправни односи.

Поради таквата лична улога на Тито во борбата за мир и мирољубива соработка меѓу народите и државите, во поддршката на прогресивните и демократските движења за нови демократски меѓународни односи, против хегемонизмот и експлоатацијата, Тито насекаде во светот беше пречекуван со длабоко уважување и со најголеми почести, како еден од најголемите светски државници, како симбол на мирот, како визионер и осмислувач на новите меѓународни односи.

Истакнати државници му дадоа почит на Тито со името „граѓанин на светот“. Шефовите на државите и владите на неврзаните земји на Шестиот самит во Хавана, со посебна резолуција едногласно му одадоа голема благодарност на другарот Тито за неговата дваесетгодишна неуморна работа во афирмирањето и развојто на политиката и движењето на неврзувањето.

Но, епохалниот Титов придонес за неврзаното движење е неговиот триумфален успех на Конференцијата на неврзаните во Хавана, кога успеа да ги спречи и оневозможи сите обиди за разбивање на единството на движењето.

Јосип Броз Тито беше голем љубител и на природата и шумата. Секој миг од слободното време го поминуваше во одмор и прошетка во природата, посматрајќи го животинскиот и растителниот свет. Најдобро се одмораше кога ќе прошеташе низ шумовитите паркови. Беше мошне радосен кога гледаше како напредуваат растенијата, кои и самиот ги садеше и одгледуваше. Посебно од шумските растенија ја сакаше брезата. Секогаш настојуваше, секаде каде што постојат услови, да се насади бреза. Тито велеше. . . . . „така брезата е такво живо дрво . . . . , многу ја сакам . . . . . Кога ветерот малку трепери нејзините лисја, како нешто да зборуваат . . . . . “.

Колку голем беше интересот на Тито за развојот на шумарството и индустријата за преработка на дрво се гледа и од телеграмата испратена од него до Третиот конгрес на инженерите и техничарите по шумарство и индустријата за преработка на дрво на Југославија, одржан во Блед од 26 — 28. мај 1958. година, која гласи:

„Нашето шумарство и дрвна индустрија даоа во повоеониот период несомнено значаен придонес за нашата социјалистичка изградба и за општиот напредок. Особено мора да се има предвид фактот дека во првите повоеени години на обновата и индустријализацијата токму нашите шуми беа извор што ни овозможи полесно да го совладаме недостигот во материјални средства за увоз на потребните машини и друго. Да им го вратиме на шумите што побрзо она што премногу им го одзедовме во тоа време, зашто тоа многу ќе ѝ користи на нашата заедница“.

Неумоливата болест само физички го оттргна овој наш великан на сите времиња, но, духовно тој секогаш е со нас и со нас вечно ќе остане. Инженерите и техничарите ќе продолжат да одат по патот што го трасира Тито, насочен кон толку многу цели, кои за човекот се од непроценлива вредност, на кои го посвети целиот свој живот, преку борбата за мир, слобода, независност, за вистина, правда, за разбирање меѓу луѓето, за напредок, за добра сегашнина, а уште подобра иднина за сегашните и идните генерации. Тито секогаш беше со нас, инженерите и техничарите, кои беа и се основни носители на товарот во обновата и изградбата на нашата разурнатата татковина, секогаш се интересираше за нашата работа и ја помагаше со идеи и совети.

Со неговиот непроценлив придонес во развојот на ИТ организации во 35-годишниот слободен социјалистички развој на нашата земја, овие организации постигнаа значајни резултати во целокупниот научен и техничко — технолошки процес. Од името на сите организации на инженерите и техничарите на

Југославија, изразувајќи ги предлозите и желбите на преку 350.000 членови, Претседателството на Сојузот на инженерите и техничарите на Југославија на седницата што беше одржана на 14. април 1977. година донесе Одлука Јосип Броз Тито да се прогласи за почесен член на Сојузот на инженерите и техничарите на Југославија и му ја додели првата Златна плакета на СИТЈ. На Четвртото собрание на Сојузот на инженерите и техничарите на Југославија одржано на 4. ноември 1978. година едногласно беше прифатена иницијативата да се покрене акција и да се добијат најшироки мислења 14. април да се прогласи за ден на инженерите и техничарите на Југославија. На собрание-то на СИТЈ одражно на 14. април 1979. година е донесена Одлука со која 14. април е прогласен за ден на инженерите и техничарите на Југославија. Оваа акција наиде на општо задоволство и прифаќање од страна на сите членови на организацијата ИТ, со кое нашата работна содржина се збогати, што, несомнено, ќе придонесе за поголема афирмација на трудот и творештвото на инженерите и техничарите.

Ние инженерите и техничарите по шумарство и индустрија за преработка на дрво на Македонија ќе го продолжиме Титовиот пат, ќе ги чуваме, негуваме и надградуваме завршените и незавршените дела на овај наш великан и творец на сите полиња, за наша подобра сегашнина и утрешнина. Неговото дело вечно ќе живее меѓу нас, секогаш ќе бде почитуван и сакан.

Тито израсна во најмаркантна фигура на нашата епоха, што со право можеме да ја наречеме Титова епоха, која не само на нашите простори, туку во светско-историска смисла е одбележена трајно со Титовата мисла и дело.

Титовата мисла ќе биде трајно присутна во големата прометејска борба на човештвото за социјализам. Името на Тито ќе остане вечно врзано на величествениот паметник на слободата, меѓу најголемите имиња што ги даде југословенскиот и светскиот пролетаријат и ќе остане траен факел што ќе ја осветлува таа грандиозна борба на пролетаријатот за изградбата на новиот свет на социјализмот и на комунизмот. Неговото револуционерно дело ќе биде за сите времиња запишано во историјата на народите и народностите на Југославија и во историјата на слободољубивото човештво.

Тито замина, со неговото одење можеби се заокружува и една епоха, што ќе го каже и докаже историјата.

Миле СТАМЕНКОВ